

Innst. S. nr. 133

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:5 (2007-2008)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Marie Eriksen Søreide og Gunnar Gundersen om en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i hele grunnopplæringen

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen igangsette en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i hele grunnopplæringen."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og Johanne Skjølberg, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at undersøkelser og forskning fra de senere år viser at veldig mange elever

opplever at det er for mye bråk og uro i undervisningstiden. Det kan føre til at undervisningen kommer sent i gang, og at det blir avbrudd og forstyrrelser underveis. PISA 2003 og elevundersøkelsen i 2006 bekrefter at mange elever forstyrres av uro i undervisningstiden.

Komiteen viser til en undersøkelse av grunnskolen ledet av Peder Haug ved Høgskolen i Volda, der forskerne finner at bare halvparten av tiden brukes til fag. Dette varierer fra klasserom til klasserom. I elevgrupper der undervisningen er grundig, systematisk og sammenhengende er arbeidsmiljøet bedre. Læreren legger vekt på å motivere og utfordre eleven og holde det faglige fokuset. Forskning viser at lærers kompetanse er avgjørende viktig også når det gjelder å utnytte undervisningstiden.

Denne forskningen er samstemt med annen forskning som viser at læreren og skolens fokus på læring er viktig for å gi et godt læringsmiljø. Komiteen viser til at undersøkelsene dokumenterer høy trivsel i skolen, men at dette ikke nødvendigvis er på grunn av det faglige.

Komiteen viser til at det kan være mange og ulike grunner til mangel på ro i undervisningen og dermed tapt undervisningstid. Reglene kan være uklare, og elever har ikke kontroll. En rekke arbeidsformer skaper uro eller også greier ikke læreren å skape ro. Det kan være mangel på systematikk i arbeidet eller mangel på sammenhengende tid til faglig arbeid, altså for mye veksling i aktivitet og fag. En annen forklaring kan være at det er for lite variasjon i undervisningen. Nok en forklaring er at mye tid blir brukt til andre ting enn læring. En annen grunn kan være at læreren er en tilbaketrukket tilrettelegger og at elevene kan få for stor andel av ansvaret for egen læring, altså at læreren kontrollerer mindre. En forklaring kan også være at læreren har mange andre oppgaver som tar fokuset bort fra eleven og på

læring. Nok en forklaring på bråk og uro er at fellesskapet mellom elevene forvitrer, fordi det er et større fokus på det individuelle arbeidet og at gruppene en jobber i varierer i for stor grad.

Komiteen viser til at tapt undervisningstid i skolen slik kan ha mange forklaringer og ulike utfordringer.

Komiteen viser til at det er kommet mye forskning på skole de senere år, men at vi trenger en nasjonal strategi for forskning på dette området.

Komiteen viser til at Regjeringen er i gang med å utarbeide en nasjonal strategi for utdanningsforskning som skal bidra til større samordning av forskningsinnsatsen, slik at en får en mer systematisk oversikt og kartlegging av årsakene til tapt undervisningstid. Regjeringen har også opprettet et forskningsprogram i Norges forskningsråd, og komiteen viser også til videreføring av tildeling fra forskningsprogrammet kunnskap, utdanning og læring (KUL-programmet 2003-2007).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at tapt undervisningstid ikke kan vurderes og behandles isolert fra kvalitetsutvikling i skolen generelt, og viser til at Regjeringen skal legge frem en stortingsmelding om kvalitet i skolen der manglende arbeidsro og tapt undervisningstid vil inngå som en viktig problemstilling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det etter at dette forslaget ble fremmet, er kommet fram eksempler på at enkelte videregående skoler planlegger et mindre tilbud av timer i forhold til minstekravet som læreplanene setter. Det vises til brev fra Norsk Lektorlag til Kunnskapsdepartementet datert 27. november 2007. Det er viktig at man snarlig får oversikt over alle årsaker til tapt undervisningstid og hvor alvorlig og utbredt tapet reelt sett er. Det finnes i dag ingen systematisk og landsomfattende undersøkelse av situasjonen. Disse medlemmer vil derfor understreke sine forventninger til at dette ikke bare inngår som en viktig problemstilling i den varslede stortingsmelding om kvalitetsutvikling i skolen, men at meldingen kommer med klare analyser av situasjonen og med tiltak som reetablerer minstekravene i læreplanene som det de er ment å være.

Disse medlemmer er opptatt av skolens primæroppgave som læringsarena. Resultatene fra PISA, TIMMS og PIRLS viser at skolen står overfor store utfordringer. Det er helt sentralt å gjenreise skolens status for at den skal kunne tiltrekke seg de lærerkrefter en må ha for å skape resultater. Dette er en langsiktig utfordring, men det å sørge for at skolen leverer den minstestandard den er pålagt av samfunnet å levere, er en viktig brikke i denne sammenheng.

Disse medlemmer vil samtidig understreke at spørsmål knyttet til tap av undervisningstid i stor grad er et spørsmål for skoleeier og skoleledelse. Årsakene til tapt undervisningstid varierer fra planlagte utferder til bråk og uro. Sentralt vil en måtte opprettholde fokus på at skolen skal levere et visst minsteantall timer i løpet av et skoleår, men det er lokalt at utfordringene må tas tak i. Aktivt og målrettet lokalt skoleeierskap innebærer at en ikke aksepterer en situasjon der nærmere en tredjedel av undervisningstiden forsvinner i bråk og uro eller at det, slik brevet fra Norsk Lektorlag antyder, planlegges med et mindre tilbud av timer. Disse medlemmer vil tro at det sjelden går så godt som planlagt og dermed kan situasjonen bli så ille og uakseptabel som de avisoppslagene forslaget henviser til, antyder.

Disse medlemmer fremmer forslaget i dokumentet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at skolen og dens utfordringer også må sees i et mer helhetlig samfunnsperspektiv. Skolen og dens elevmasse vil speile det lokalsamfunnet den er en del av. Derfor er også generelle familiepolitiske tiltak et bidrag til å kunne skape gode læringsmiljøer på skolen. Satsing på foreldreveiledning, barne- og ungdomspsykiatri, familierådgivning, bekjemping av arbeidsledighet, voksenopplæring osv. vil være med å skape gode oppvekstvilkår og ha en positiv effekt på elevens fokusering på læring.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen igangsette en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i hele grunnsopplæringen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:5 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Marie Eriksen

Søreide og Gunnar Gundersen om en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i hele grunnsopplæringen – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 7. februar 2008

Ine Marie Eriksen Søreide

leder

Lena Jensen

ordfører

